

12:1

Sedan kommun anlagt huvudledning och anslutningsledning för avlopp fram till fastighetsgräns har fastighetens ägare ansökt om byggnadslov för uppförande av bostadshus med källare på sådant djup att anslutning av avlopp från byggnaden till den allmänna va-anläggningen inte kunnat ske med självfall. Fastighetsägaren har ålagts att ersätta kommunen kostnaderna för den av honom begärda sänkningen av anslutningsledningen som erfordrats för att åstadkomma självfall.

B.O. ägde en fastighet, belägen i Täby kommun. Fastigheten ligger inom verksamhetsområdet för Täby kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning.

År 1954 anlade kommunen huvudledningar för vatten och avlopp i vägen. Huvudledningen för avlopp utfördes såsom en ändledning, utmynnande i en nedstigningsbrunn, vilken förlades i väggkroppen på nivån +20,30 m. Från denna punkt anlades samtidigt genom kommunens försorg en ungefär åtta meter lång anslutningsledning (servis) till fastighetens gräns. Denna ledning förlades vid fastighetsgränsen på nivån +21,40 m, eller 1,66 m under markytan.

När B.O. köpte fastigheten, var den bebyggd med en sommarstuga. Fastigheten hade då inte någon va-installation som kopplats till kommunens anläggning. Engångsavgift för anslutning till renvattennätet hade emellertid erlagts till kommunen.

I december 1970 ansökte B.O. om byggnadslov för uppförande av en enplans villa med källare på fastigheten. Enligt de ritningar som låg till grund för hans ansökan skulle husets källargolv läggas på nivån +22,40 m. Sedan byggnadsnämnden bl.a. riktat erinringar mot husets höjdläge, ingavs nya ritningar enligt vilka källargolvets nivå sänkts till +21,42 m. Denna nivå medgav inte avloppsanslutning med självfall till kommunens anslutningsledning vid fastighetsgränsen. Efter kontakter mellan B.O. och en tjänsteman vid byggnadsnämnden tillställde B.O. nämnden en av honom, undertecknad skrift, daterad den 2 maj 1971 och av följande lydelse: "Undertecknad förbinder sig härmed att bekosta framdragning av avloppsledning till den nedstigningsbrunn som enligt nybyggnadskarta av den 30 juni 1970 markerats med 'N b A +20,30'." Den angivna nedstigningsbrunnen är identisk med den förut omnämnda brunnen vid huvudledningens ändpunkt i vägen. Genom kommunens försorg sänktes herefter anslutningsledningen från nedstigningsbrunnen till fastighetsgränsen, så att den invid gränsen kom att ligga på nivån +20,48 m, eller således 2,58 m under markytan, något som i sin tur medförde att fastighetens avloppsinstallation kunde anslutas med självfall från byggnadens källargolv till kommunens ledning.

Med anledning av avloppsanslutningen påförde kommunen i räkning den 17 januari 1972 B.O. taxeenlig anslutningsavgift för spillvattenavlopp, 8 114 kr, vilken avgift B.O. betalade. Redan dessförinnan hade kommunen genom separat räkning den 13 oktober 1971 fordrat särskild ersättning av B.O. för den utförda servisomläggningen med 7 686 kr 33 öre.

Med anledning av kravet i sistnämnda räkning upptog B.O. förhandlingar med kommunen, som därvid nedsatte kravet med 2 000 kr, motsvarande ett uppskattat restvärde på

den år 1954 anlagda servisen. Det härefter återstående räkningsbeloppet, 5 686 kr 33 öre betalade B.O. inte. I stället väckte han hos Va-nämnden talan mot kommunen och yrkade fastställt, i första hand, att han inte var skyldig att betala någon del av fordringsbeloppet och, i andra hand, att han inte var skyldig att betala mera än 1 000 kr därav.

Kommunen bestred denna talan.

Till utveckling av sin talan anförde B.O. bl.a.: Sedan han ansökt om byggnadslov efterlyste han i april 1971 hos en tjänsteman vid byggnadsnämnden besked i frågan. Han fick då veta att byggnadslov kunde beviljas så snart frågan om fastighetens avloppsanslutning lösts. Tjänstemannen ingav B.O. den uppfattningen att B.O., genom att själv bekosta en sänkning av servisledningen mellan fastighetsgränsen och huvudledningen, kunde påskynda ärendet. Efter att ha vidtalat den entreprenör som skulle spränga grunden åt honom gav B.O. in förbindelsen att bekosta ledningsarbetet. Även om förbindelsen är olyckligt avfattad, är dess innebörd att han själv skulle utföra omläggningen. Innan hans entreprenör hunnit lägga om ledningen hade kommunens folk utfört arbetet. B.O. gör gällande att den anslutningsavgift för avlopp som han betalat berättigar honom till servisledning på sådant djup att anslutning från byggnad med normalt källardjup kan ske med självfall. Redan på den grunden har skyldighet förelegat för kommunen att utföra ledningsomläggningen utan särskild ersättning från B.O. Överenskommelsen med kommunen att han själv skulle få utföra det behövliga arbetet utgör ett ytterligare skäl för att kommunen inte är berättigad till någon ersättning. – Såsom i och för sig skäligen ersättning för arbetet kan han vitsorda ett belopp av 1 000 kr. Däri ingår ersättning för kommunens materialkostnader med fordrade 558 kr 59 öre och för arbetskostnader med 300 kr, vilket motsvarar vad hans entreprenör skulle betingat sig för att utföra omläggningen. Resten utgör skäligen ersättning för extra arbetskostnader som kommunen kan ha haft för att uppfylla det högre krav på kvalitet som kanske kan ställas, när sådant arbete utföres av kommunen.

Kommunen invände bl.a.: Betalningsanspråket grundas på B.O:s förbindelse och kommunens år 1971 gällande va-taxa, i vilken intagits föreskrift om att den som begärt att ledning skall utföras på annat sätt än gatunämnden funnit erforderligt skall, utöver anslutningsavgift, betala särskild ersättning för arbetet. Det i räkningen upptagna och av kommunen ursprungligen fordrade ersättningsbeloppet, 7 686 kr 33 öre, motsvarar kommunens självkostnad för arbetet och överstiger inte nödvändig kostnad. – Byggnadslov kunde inte beviljas om inte B.O. ordnade med pumpning av avloppsvattnet eller utfäste sig att ersätta kommunens kostnader för sänkning av ledningen. Detta besked lämnade tjänstemannen till B.O. Denne har på intet sätt givits någon föreställning om att han själv skulle få utföra omläggningen. När B.O:s betalningsförbindelse kommit in, beviljades byggnadslov, under villkor bl.a. att "avtal om ny servisledning eller ombyggnad av befintlig träffats med VA-verket innan arbetet påbörjas". Sedan byggnadslovet beviljats, beordrades omläggning av ledningen inom gatukontoret. – Om någon anslutningsledning för avlopp inte tidigare funnits skulle en sådan ha anlagts på det största djup som huvudledningen i gatan medger, dvs. ungefär på nivån +20,40 vid fastighetsgränsen. Den gamla ledningen låg dock på ett i och för sig godtagbart djup.

Va-nämnden yttrade:

Enligt lagen (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar åligger det huvudmannen för sådan anläggning att utföra det arbete med avseende på själva anläggningen som är nödvändigt för att fastighetsägare skall kunna utöva sin rätt att bruka anläggningen. Häri ingår bl.a. skyldighet för huvudmannen att, normalt i fastighetens omedelbara närhet, upprätta förbindelsepunkt, där fastighetens ledningar skall kopplas till den allmänna anläggningen.

I förevarande fall har kommunens ledningsnät redan år 1954 byggts ut så att det nått fram till den av B.O. sedermera förvärvade fastigheten. Den då anlagda avloppsservisen ligger visserligen, enligt vad som anförts från kommunens sida, på mindre djup än som skulle ha kommit ifråga, om den i stället utförts under senare tid. Djupläget får dock anses fullt godtagbart med tanke på det slags bebyggelse för vilket fastigheten är avsedd, låt vara att en byggnad med just det utförande som B.O. valt inte kunde få fullständig anslutning till avloppsservisen, utan att särskilda åtgärder vidtogs beträffande antingen fastighetens avloppsinstallation eller kommunens ledning. I det nu förevarande hänseendet finner Va-nämnden således ej anledning till annat bedömande än att kommunen, i och med att B.O. anvisats förbindelsepunkt för fastigheten på den år 1954 anlagda servisledningen, fullgjort vad som på kommunen ankommit för att bereda B.O. möjlighet att bruka den allmänna avloppsanläggningen. Kommunen har alltså varit berättigad att utan ytterligare åtgärd med avseende på anläggningen uttaga anslutningsavgift från B.O. Det förhållandet att anslutningsavgift erlagts för fastigheten befriar följaktligen inte B.O. från skyldighet att betala sådan tillkommande avgift som föranledes av att avloppsservisens allmänna del på hans begäran ändrats. På grund härav och då B.O. ej bevisat att kommunen i sin egenskap av huvudman för den allmänna anläggningen avtalsvis förbundit sig att låta honom själv ombesörja detta arbete kan B.O. inte vinna bifall till yrkandet om fullständig avgiftsbefrielse.

I kommunens va-taxa har intagits föreskrift om skyldighet för den som beställt åtgärd av bl.a. nu förevarande slag att utge ersättning för arbetet. Sådan ersättning skall enligt va-lagen utgå i form av avgift. Va-taxan innehåller inte någon föreskrift om hur avgiften skall beräknas. Vad B.O. anført får emellertid tilläggas den innebörden att han, för det fall att betalningsskyldighet överhuvudtaget anses föreligga, godtar att avgiften sattes till belopp som svarar mot nödvändig kostnad för arbetet. I det sistnämnda avseendet har han visserligen inte ifrågasatt riktigheten av den kostnadsredovisning som kommunen lämnat men gjort gällande att redovisade kostnader, i vad de överstiger 1 000 kr, varit onödiga.

Med anledning av vad som förekommit i denna del av målet anser sig Va-nämnden böra framhålla angelägenheten av att huvudman för allmän va-anläggning, när förhandsinformation om storleken av blivande avgift undantagsvis inte kan lämnas genom hänvisning till va-taxa, i görlig mån tillgodose behovet av sådan information på annat sätt, exempelvis genom att i förväg tillhandahålla särskilt upprättad kostnadsberäkning.

Vad beträffar det nu föreliggande avgiftsanspråket ger utredningen i målet bl.a. vid handen att arbetet med servisomläggningen innefattat sprängningsarbeten, vilka påkallat särskilda försiktighetsåtgärder, samt att ledningsgraven till väsentlig del ligger i väggkropp, ett förhållande som i sin tur medför särskilda kvalitetskrav ifråga om nödvändiga återställ-

ningsarbeten. Med hänsyn härtill och med beaktande av vad arbeten under likartade förhållanden erfarenhetsmässigt kostar finner Va-nämnden inte styrkt att den av kommunen ursprungligen fordrade avgiften överstiger nödvändiga kostnader för det begärda arbetet. Vid sådant förhållande kan B.O. inte heller vinna bifall till yrkandet om ytterligare avgiftsnedsättning utöver den som kommunen redan tillerkänt honom.

Va-nämnden lämnade B.O:s talan utan bifall.

Beslut: 1975-12-22, BVA 57

Mål nr VA 21/74